

Про затвердження Концепції військово-патріотичного виховання в системі Міністерства оборони України

dep_896 від 2024.08.14

Статус: Акт чинний

Версія від: 14 серпня 2024

Набуття чинності:

14 серпня 2024 року

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

Київ

№ 554/нм від 14.08.2024

Про затвердження Концепції військово-патріотичного виховання в системі Міністерства оборони України

Відповідно до Положення про Міністерство оборони України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 року № 671 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 року № 730), на виконання пункту 60 Плану пріоритетних дій Уряду на 2024 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2024 року № 137-р, пунктів 2, 7, 9, 13 Операційного плану заходів з реалізації у 2023-2025 роках Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 року № 1322, з метою координації процесу військово-патріотичного виховання в системі Міністерства оборони України та здійснення заходів, спрямованих на формування в особового складу національної гідності, відданості та вірності українському народові, психологічних і військово-професійних якостей, необхідних для виконання завдань за призначенням, готовності до оборони України, забезпечення захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності, **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Концепцію військово-патріотичного виховання в системі Міністерства оборони

України, що додається.

2. Наказ розіслати згідно з розрахунком розсилки.

Міністр оборони України	Рустем Умеров
--------------------------------	----------------------

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства оборони України

14 серпня 2024 року № 554/нм

Концепція
військово-патріотичного виховання в системі
Міністерства оборони України

1. Передумови розроблення Концепції

Актуальність розроблення Концепції військово-патріотичного виховання в системі Міністерства оборони України (далі - Концепція) зумовлена нагальною необхідністю розроблення й запровадження більш дієвих механізмів зміцнення національних та військово-патріотичних засад української державності і духовного суверенітету в умовах збройної агресії з боку Російської Федерації.

Майбутнє Української держави і саме існування української незалежності неможливе без докорінного реформування системи військово-патріотичного виховання військовослужбовців, без її спрямування на становлення свідомих громадян і захисників незалежної України. Проблема військово-патріотичного виховання є однією з найважливіших, оскільки від її вирішення безпосередньо залежить майбутнє нашої нації.

В основу військово-патріотичного виховання покладено формування в особового складу патріотизму, як однієї з найвищих духовних цінностей, що проявляється у самовідданій любові громадянина до своєї Батьківщини, усвідомленій потребі та прагненні зміцнювати і захищати її.

Військово-патріотичне виховання має чітку цільову настанову - формувати в особового складу готовності до захисту Батьківщини і є невід'ємною складовою системи забезпечення національної безпеки України. Досвід російсько-української війни висуває підвищені вимоги до формування військово-професійних і психологічних якостей, патріотичного світогляду особового складу та характеризується необхідністю запровадження нових підходів до функціонування системи військово-патріотичного виховання у системі Міністерства оборони України (далі - Міноборони), що й визначає необхідність прийняття Концепції.

2. Загальні положення

2.1. Військово-патріотичне виховання, разом з національно-патріотичним вихованням та громадянською освітою є складовими державної політики у сфері утвердження української

національної та громадянської ідентичності.

2.2. Військово-патріотичне виховання в системі Міноборони є цілеспрямованою, систематичною, організованою та послідовною діяльністю щодо формування у військовослужбовців, працівників та державних службовців патріотизму через виховання високих громадянських, моральних, психологічних, військово-професійних і фізичних якостей, необхідних для реалізації їх інтелектуального та творчого потенціалу в інтересах всебічного розвитку суспільства і Збройних Сил України, а також забезпечення готовності до сумлінного виконання військового обов'язку та захисту суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України.

2.3. Концепція є невід'ємною частиною науково обґрунтованої системи поглядів на теоретико-методологічні, організаційно-методичні та інші засади складової державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, яка, разом із виконанням завдань щодо здійснення відповідних заходів, сприяє підвищенню рівня готовності бойової та психологічної готовності Збройних Сил України, патріотичної свідомості особового складу та цивільного персоналу, формуванню оборонної свідомості та готовності до захисту України.

2.4. Мета Концепції полягає в систематизованому та послідовному викладенні основних теоретико-методологічних засад військово-патріотичного виховання, забезпеченні подальшого розвитку та вдосконалення системи військово-патріотичного виховання особового складу в системі Міноборони.

2.5. Концепція розроблена відповідно до положень:

- Конституції України;

- Законів України “Про оборону України”, “Про Збройні Сили України”, “Про основи національного спротиву”, “Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності”, “Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України”, “Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті”, “Про освіту”, “Про вищу освіту”;

- постанови Верховної Ради України від 12 травня 2015 року № 373-VIII “Про вшанування героїв АТО та вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді”;

- Указів Президента України від 25 жовтня 2002 року № 948 “Про Концепцію допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді”, від 22 січня 2024 року № 17 “Про історично населені українцями території Російської Федерації”;

- постанов Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2018 року № 845 “Деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання”, від 15 грудня 2023 року № 1322 “Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках”, від 30 червня

2021 року № 673 “Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України”, від 02 квітня 2024 року № 371 “Про затвердження Порядку використання (залучення) особового складу, ресурсів та засобів сил безпеки і сил оборони, забезпечення заходів безпеки, медичного забезпечення під час здійснення заходів військово-патріотичного виховання” та інших нормативно-правових актів.

2.6. Концепція є основою для розробки в системі Міноборони актів, програм, положень, планів тощо з питань розвитку військово-патріотичного виховання.

3. Військово-патріотичне виховання в системі Міноборони

3.1. Військово-патріотичне виховання в системі Міноборони є наскрізним виховним процесом, спрямованим на формування в особового складу оборонної свідомості, готовності до національного спротиву, підвищення суспільної значущості та поваги до військової служби, мотивації до набуття ним необхідних компетентностей у сфері безпеки і оборони.

3.2. Метою військово-патріотичного виховання в системі Міноборони є формування в особового складу патріотичної свідомості, відповідного комплексу особистісних якостей, що сприяє формуванню необхідних психологічних якостей, забезпечує сумлінне виконання особовим складом конституційного обов’язку щодо захисту національних інтересів, державної незалежності та територіальної цілісності України.

3.3. Основні завдання військово-патріотичного виховання в системі Міноборони:

- утвердження в свідомості особового складу любові та поваги до України, її захисників і захисниць, глибоких національних почуттів і патріотичних переконань, поваги до української мови, культури, історичного минулого, національних і військових традицій, гордості за належність своєї держави, віри в її процвітання, згуртування навколо ідеї незалежності України;

- виховання в особового складу поваги до Конституції України і законів України, Військової присяги та статутів Збройних Сил України, високоморальних і патріотичних норм поведінки та діяльності, формування в них готовності до свідомого виконання обов’язків і збройного захисту держави;

- формування в особового складу гордості та поваги до державних символів України (Державного Прапора України, Державного Герба України, Державного Гімну України), бойових прапорів військових частин (з’єднань), військових ритуалів і військової символіки;

поглиблення знань особового складу з історії України та Збройних Сил України (військових формувань українців), протидія викривленню та фальсифікації історії, її об’єктивне та неупереджене висвітлення, збереження українських військових традицій і започаткування нових;

- всебічне використання у військово-патріотичному вихованні потенціалу закладів освіти,

культури, фізичної культури та спорту, військово-патріотичних об'єднань, наукових, громадських, молодіжних, ветеранських, спортивних, культурно-просвітницьких та інших організацій (установ);

- створення в системі Міноборони умов для розвитку воєнно-історичної роботи, діяльності медіа, закладів культури та мистецтва, що об'єктивно висвітлюють життєдіяльність військових формувань, протидіють бездуховності, міжнаціональній ворожнечі, проявам антисоціальних явищ, зневазі до людини, культу насильства і жорстокості тощо;

- формування позитивного іміджу Збройних Сил України, популяризація та підвищення в українському суспільстві престижу військової служби, вдосконалення військово-професійної орієнтації та допризовної підготовки молоді, військово-шефської роботи;

- популяризація національного військово-музичного та аматорського мистецтва, досягнень військових спортсменів;

- підтримка взаємодії із громадськими та релігійними організаціями з метою виховання патріотизму і формування високого рівня психологічної готовності особового складу системи Міноборони.

3.4. Принципи військово-патріотичного виховання в системі Міноборони:

- державна і патріотична спрямованість процесу військово-патріотичного виховання, відповідність національним інтересам України;

- науковий підхід, новизна практик в організації і проведенні військово-патріотичного виховання;

- демократизм і гуманізм, повага до людини, її конституційних прав і свобод;

- пріоритетність духовних, національно-історичних і військових цінностей та традицій українського народу, його культурної спадщини, традицій Збройних Сил України та військових формувань українців у минулому;

- спрямованість військово-патріотичного виховання на досягнення мети, визначеної цією Концепцією;

- тісний взаємозв'язок з національним, громадянським і патріотичним вихованням особового складу в системі Міноборони та повсякденної діяльності військ (сил);

- особистісно орієнтований та компетентнісний підхід;

- єдність навчання, виховання, розвитку, психологічної підтримки та самовдосконалення особистості в процесі формування військово-патріотичних якостей особового складу;

- усвідомленість суб'єктами та об'єктами мети, завдань, принципів та методів військово-патріотичного виховання;

- системний підхід, конкретність та узгодженість змісту, форм і методів військово-патріотичного

виховання.

3.5. Суб'єктами військово-патріотичного виховання в системі Міноборони є:

- Міноборони, Генеральний штаб Збройних Сил України, органи військового управління та командири (начальники) всіх рівнів;
- вищі військові навчальні заклади, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, заклади культури, наукові установи, медіа, професійні та аматорські творчі колективи Збройних Сил України.

3.6. Об'єктами військово-патріотичного виховання в системі Міноборони є:

- військовослужбовці, державні службовці та працівники Міноборони, Збройних Сил України, Державної спеціальної служби транспорту, розвідувального органу Міноборони, курсанти, студенти та ліцеїсти закладів освіти усіх типів, що належать до сфери управління Міноборони;
- військові підрозділи та трудові колективи.

3.7. Військово-патріотичне виховання в системі Міноборони забезпечується через використання масових, групових та індивідуальних форм виховання - способів організації спільної взаємодії суб'єктів та об'єктів, спрямованої на реалізацію мети і завдань військово-патріотичного виховання.

3.8. Проведення заходів військово-патріотичного виховання здійснюється із залученням учасників бойових дій, членів сімей Героїв Небесної Сотні, ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, діячів культури, мистецтва, науки, спорту, які виявляють активну громадянську і патріотичну позицію, та осіб, які беруть участь у відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України, інших заінтересованих осіб, діяльність яких не заборонена законом.

3.9. Задля досягнення мети та виконання завдань, визначених Концепцією, рекомендовано застосовувати такі методи (але не виключно):

- формування свідомості особистості, які ґрунтуються на діяльності суб'єкта військово-патріотичного виховання - бесіда, лекція, дискусія, переконання, приклад;
- практичної діяльності індивідуальних об'єктів військово-патріотичного виховання та формування позитивного досвіду суспільної поведінки - привчання, тренування, вимога, громадська думка, виховуючі ситуації;
- емоційного впливу та використання засобів стимулювання діяльності і поведінки - гра, змагання, заохочення, стягнення;
- самовиховання об'єктів військово-патріотичного виховання - самопізнання, самоусвідомлення, саморегуляція.

3.10. Керівництво та контроль за діяльністю органів військового управління щодо реалізації завдань військово-патріотичного виховання здійснює Міноборони.

На Міноборони покладається:

- розроблення керівних документів щодо впровадження військово-патріотичного виховання в системі Міноборони, стратегії військово-патріотичного виховання;
- організація розроблення і контроль за виконанням органами військового управління програм військово-патріотичного виховання особового складу у системі Міноборони, інших документів з питань військово-патріотичного виховання;
- моніторинг ефективності військово-патріотичного виховання у системі Міноборони, розроблення рекомендацій органам військового управління щодо розвитку військово-патріотичного виховання;
- організація та проведення заходів щодо розвитку військово-патріотичного виховання в системі Міноборони;
- удосконалення системи військово-патріотичного виховання в системі Міноборони;
- організація взаємодії з органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, релігійними організаціями, громадянами України, медіа та міжнародними інституціями з метою реалізації завдань військово-патріотичного виховання в системі Міноборони.

3.11. Військово-патріотичне виховання особового складу Збройних Сил України здійснює Генеральний штаб Збройних Сил України.

На Генеральний штаб Збройних Сил України покладається:

- планування та організація занять з національно-патріотичної підготовки та заходів військово-патріотичного виховання особового складу Збройних Сил України;
- проведення заходів з формування в особового складу патріотичної свідомості, високого морального духу і психологічної стійкості в інтересах бойової та мобілізаційної готовності військ (сил), готовності до захисту суверенітету, незалежності і територіальної цілісності України;
- всебічне інформування особового складу з питань військово-патріотичного характеру;
- організація та проведення тематичних заходів культури та дозвілля з особовим складом;
- залучення особового складу до проведення заходів з військово-патріотичного виховання та підвищення престижу військової служби;
- організація участі особового складу у впорядкуванні історичних пам'яток, місць поховань військовослужбовців Збройних Сил України, братських могил, меморіалів та об'єктів, що увічнюють пам'ять захисників та захисниць України, які самовіддано виконували військовий обов'язок і загинули за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України;

- оприлюднення та популяризація інформації військово-патріотичного спрямування на прикладах героїчних вчинків, бойового досвіду та подвигів особового складу на офіційних веб-сайтах, у соціальних мережах (акаунтах, пабліках) системи Міноборони (з урахуванням правил інформаційної гігієни та недопущення розповсюдження інформації, що може завдати шкоди національній безпеці та обороні України).

3.12. В органах військового управління, військових частинах, вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів, військових ліцеях, установах (організаціях) у системі Міноборони загальне керівництво військово-патріотичним вихованням здійснюють командири (начальники).

3.13. Планування заходів військово-патріотичного виховання здійснюється в загальній системі планування в системі Міноборони.

4. Очікувані результати військово-патріотичного виховання в системі Міноборони

4.1. У ході реалізації Концепції передбачається:

- забезпечити належну ефективність військово-патріотичного виховання, як цілеспрямованого, наскрізного та організованого виховного процесу в системі Міноборони

- координувати зусилля та єдність поглядів органів військового управління в системі Міноборони щодо військово-патріотичного виховання особового складу та визначення в цьому процесі ролі відповідних органів управління;

- конкретизувати механізм реалізації заходів військово-патріотичного виховання в системі Міноборони;

- консолідувати зусилля Міноборони з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та іншими заінтересованими особами щодо організації військово-патріотичного виховання громадян і цілеспрямованої підготовки їх до національного спротиву та військової служби;

- зберігати та розвивати в системі Міноборони національні традиції, духовні, моральні цінності, громадянську самосвідомість на прикладах героїчної боротьби українського народу за створення власної держави, героїчних подвигів Захисників та Захисниць під час відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України;

- застосовувати в практичній діяльності науково обґрунтовані підходи щодо методологічних, методичних, організаційних, правових засад і технологій військово-патріотичного виховання, його ролі і місця в системі Міноборони з урахуванням національно-історичних і військових традицій українського народу;

- підвищувати інтерес до військової служби, формування в них готовності до захисту суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України, виконання громадянського і

конституційного обов'язку із захисту Батьківщини;

- підвищити статус Міноборони та особового складу в суспільстві, нарощувати присутність у культурно-інформаційному просторі.

5. Індикатори ефективності військово-патріотичного виховання в системі Міноборони

5.1. Індикаторами ефективності військово-патріотичного виховання в системі Міноборони є:

- збільшення кількості та якості заходів військово-патріотичного виховання в системі Міноборони;
- збільшення відвідуваності особовим складом культурно-просвітницьких, освітніх, мистецьких та інших заходів, що популяризують військово-патріотичні та національно-мистецькі традиції українського народу, історію військової справи на теренах України, заходів, присвячених боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України;
- збільшення кількості інформаційних повідомлень, соціальної реклами військово-патріотичного спрямування та їх доступності на офіційних веб сайтах, соціальних мережах та інших ресурсах у системі Міноборони (статей, фото- та відеоматеріалів, аналітичних та наукових публікацій);
- підвищення серед військовослужбовців та працівників Збройних Сил України рівня знань про видатних військових, які визначали хід воєнної історії України на різних етапах українського державотворення, героїв російсько-української війни та інших визначних військовослужбовців;
- збільшення кількості осіб, які щороку приймаються в добровільному порядку на військову службу (за контрактом) або на добровільних засадах залучаються до служби (праці за трудовим договором) у системі Міноборони та інших органах, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки та оборони України;
- створення в системі Міноборони соціально-культурної інфраструктури військово-патріотичного виховання;
- використання Будинків офіцерів у системі Міноборони, як осередків військово-патріотичного виховання військовослужбовців, членів їхніх сімей та цивільного населення;
- поліпшення науково-теоретичної бази, навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення військово-патріотичної роботи в системі Міноборони;
- апробація та впровадження нових форм освітньо-пізнавальної та практично-пізнавальної діяльності у сфері військово-патріотичного виховання.

6. Джерела фінансування, необхідні для виконання Концепції

Фінансове забезпечення заходів з реалізації Концепції здійснюється за рахунок та в межах видатків, передбачених для Міноборони в державному бюджеті на відповідний рік, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

**Начальник Управління гуманітарного забезпечення
Міністерства оборони України
майор**

Діана Копаниця